

MIŠI VYHNANCI

Historický román

—OD—

Václava Václava Beneše-Třebízského

I.

Pokračování

"Poklesku takových, jakýchž ne- lze se utěšiti žádnému, pokud žlo- věk zůstává zde na zemi, hodlám o- pomínouti. Toho, že hrůza mysl Božetěchova podřízeným dosti citel- ně dává znáti svou nadvládu, že plýtvá klášterním jménem za tím ú- čelem, aby učinili zadosť své otižá- dosti a nikoliv proto, aby stávil chrám na slávu boží, toho a všeho podobného, jak jsem připověděl, vzpomínati nebudu. ... Ale věru ne- věm, jak bych to proměl, o čem ty ráčí souditi, abych se nemusil zar- díti do tmava. ... Náměnce drava zlejšho, jakýs Krušina, vše hovo- řil mně, "veď se svou ženou k lid- ů a bohobojný život. Báh jim na dělit ty dítky, samé holky. Nej- starší Radka rozkvetla v pannu. Šťastnou mohla být. Kys Strachot- a patí jí do oka a měl se rádi. Ale Radka měla muno Strachotu ještě jiného ráda protože ji přemluvil. Ubohá holka. Rozkvetla se v ho- hebnu, pohrdla jím a našla zalíben- í v rouše klášterském. A když ne- řáda na jaře, že jí věnce uvázla, vrhla se do vodu, a Krušina lo dneška hle- dá decu svou. Nepověděl jsem mu to ani, abych novou ranou starou zacelelou znova nerozvětel. A svědec mladé, nevinné dívky byl — opat Božetěch."

Sotva slyšitelným hlasem pronesl bratr Kanana slova. Běhounké čelo kněžte se zakabonilo a modré př- věčivé oči ukvěly na žalobníku, jak- o by se mu chtělo do duše podřív- atí, mluví-li pravdu, a potom na opatovi, jehož obličej stáhl se v trp- ký, hořký ráz. Opat Božetěch mlčel, ni slova na obranu nepromluvil. "Proměs, mnichu, těžké obvině- ní," začal k říci. "Masť opatovi vinnu dokázati. Takové provinění se na člověka prostém přisně- stává. Na tom však, kdo jest od- rouchem posvátným, tře a tvrději." "Přivedu jasný vojvoda, svědka, kterýchž výpověď mou dokáže na slo- vo. A kdyby byl Strachota neup- ředil, či snad také neskočil za Rad- kou, více by ještě pověděl. Však otec samovraždnicce povť toho s do- statek."

Mniši bratři mlčeli jako hrob; je- diné Holis s Demetrem potvrdili Kananovu řeč. "A ty opate Božetěchu?" "Nenalézám, světlý pane, proti mrzké křivdě spáchané nejen na jméno mé, ale na eti celého klá- štera slova," řekl tichým hlasem Bo- žetěch.

"Ráč, oče důstojný, na soud za- dnouti sám," obrátil se kněz k biskupovi. "Již mi odpust, veliký vojvodo, mé zdráhání. Padlo by třeba na mne podezření, že jsem soudil stran- nicky, protože jsem před nedávnem s oním nežil v dobrém přátelství." Biskup stařeck setel si z čela krupěje potu, jež vystavala na něm jako hráchy a kanuly dolů po tvářích.

I Břevnovskému bylo nějak horko pod zdejším klenbami. "Mluv, opate, musíš mluvit! Pomni, že doknutá čest tvá i da- bré jméno tvé způsobem nejostřej- ším, nejen pro dnešek, ale pro vše- ky pozdní věky, pokud si budou Čechové vyprávěti o Božetěchovi, jenž klášter zásvazký tak zvelebil, učinil jej prvním mezi českými klá- štery a v letech pozdních slávu svou poskvrnil. — Nečeš se ani svěd- ka volati, protože slovíkům těm do sud nevěřím. Mluv a haj se tedy zatím sám."

"Když mne poctili bratři berlou opatskou a když nikdo o Božetěcho- vi ani zlého nepomyslil, byly zjevné cesty mé i kroky mé. Božetě- te by také zjevný, když nejón ž- ství zlé o něm, ale i mluví před tvou milostí a bratrem visitátorem i pa- nem biskupem! Dej jen zavolati svědka po vůli žalobcové. Ať tedy vypoví, čím vian Božetěch. Kněz pokynul; ale dvě rozze- řely se teprv za chvíli. Vrátník Božek byl také přítom- ním; musili mu však připomenouti že má otevřít; ale dnes tuce staré- ho fortka sešláby na závoru tak, že jí nemohly ani pohnouti. Musil přiskočiti Křivohlav, aby Božkovi pomohl.

Vrátník skorem neviděl, ani ne- slyšel. Oči měl cele zakalony slza- mi a to již u šedivého vrátníka něco znamenalo. Umřel-li některý z bratří a on mu otvíral umřel komoru, činil to s tak lhostejnou tváří, jako když něk- do zabuší na bránu a on spěchá od- táhnout ve fortě závoru. Ani smáti se, ani plakati neviděl nikdo sáavského fortyněho.

Rozořenými dvěma vesel do st- ně jakýs kmet s hlavou svěcenou a mzikem zapadly zase za ním závo- ry. Dva mniši dovedli jej lahuru před kněžte. Byl to Krušina. Nikomu se ani nepodíval v obličej a kněžeti i bis- kupovi se ani neuklonil. "Tvé jméno?" otázal se Břetislav svědka. "Krušine!" "Tvůj stav?" "Nájemník klášterského dvora."

"Neboj se, človče! Mluv bez strachu i bez ohledu," napomnal kmeta opat Břevnovský. Vojvoda nahnul se k biskupovi pověděl mu, že prý je skoro nehod- ný dovolávati se svědeckým kmeti proti Božetěchovi. Stařouček Kosmas pokrčil rameno a pohladil si po svém zvyku o- pět místo odpovědi běhounký vus. "Znáš důstojného opata zásv- ského, Božetěcha?"

Vojvoda se musel k této otázce přinutiti, utřákl mu ani přes rty nechtěla. "Znáš?" "Ukřivlil ti kdy čím?" "Teprv nyní pozvilhl kmet hlavu a podíval se na kněžte, ale neodpo- vídal. "Pověz mi na své svědomí, po- čem se ptám!"

"Víšš, pane, tyhle mé vlasy? — Před půl letem byly hnědé jako kaštana a nyní jsou bílé jako snh. — Váš tyhle mé tváře? Před půl letem se usmívaly den co den, pro- tože jsem měl pod svou střešou pokoj a štěstí. A jdi se tam, pane, podívat nyní! ... Uvidíš usouzenou ženu s dvěma robitky. ... Ubohá žena má! ... Nešťastné děti mé!"

Kmet sepal ruce a zraky jeho za- letěly ke kříži; ale okamžitě odvrá- til se ka kamené dlažbě. "Dopověz jen vše, co víš, bez o- hledu! Jsi k tomu zavázán svým svědomím!" Břevnovský opat napomnal Kru- šinu už podruhé. "Měl jsem decu, ale už jí nemám. Kvetla, můj pane, jako ráže; ale odkvetla v máji. A vši-li, kdo mne o ni připravil? ... Opat Božetěch!" Kananovo oko zálesko se ďábel- skou radostí.

"A věřna tomu, pane, jako jsem dříve věřil svému jedinému Bohu. Deca má zmizela v máji a od těch dob nikde ani po ní památky. Ne- mžeš si ani pomyslit, co jsem vy- trpěla se mou ženou má — My žili tak pokojně, tak šťastně a má decra byla tak hodná, že jí nebylo roveň po celé zdejší župě. Potom se vpl- ťil opat mezi nás! — Než, k čemu povídat dál? — Jdi se tam podívat nyní a uvidíš všecko na své oči ne- lépe. Zhroutil bys se, jak to u nás vypadá. Doma mne všecko děsá, ve spání pronáledují mne hrozné sny. ... Aby uschla ta ruka a zaválo- tělo jeho jako věnce Radce mé! Mne již pokutovali Božetěcha ne- poměže. Ne platno, ani kdybys mi hlavu jeho podával. Uprehlo, Krušino, štěstí tvé a kdybys dělal co dělál, už se ti věkrát nevrátí."

Nebožý zasllepky muž zakryl si oči oběma rukama. Opat Božetěch měl ruce sepalty a zraky upřeny ke kříži; tváře jeho byly zataženy výrazem tak zcela podobným tomu, kterýchž zrcadil se v lici Ukřizovaného nad hlavou kn- žete. "A ukryl př jí a zavedl odtud díleko." "Že jí ukryl a zavedl?" Vojvoda podíval se přísným zra- kem při této výzvě na Kanana, je- hož zraky podobaly se hledám ba zilišším sám.

Mnich si toho však nevšiml, že kněz se dívá na něho. "Že j Božetěch ukryl a zavedl?" otázal se hrozivým hlasem Břetislav podruhé a přivětvil jeho tvář se za- chmuřilá zlověstným mrakem. "Řekl mi tak otec Kanana, jenž první rozmlít v prsou mých zástí proti opatovi. Já ho zaklínal, já ho prosil, ale jeho výpověď byla vždy- ky, že opat svděl decu mou."

"Lžeš, chlape! ... Nestoudně- lžeš! Tvá decra ovšem ukryta od máje, ale ve vlnách Sázyví!" zahu- řel Kanana. "Má decra — má Radka je ve vln-ách Sázyví?" zabřeloval Krušina a běhování jeho rozlehlo se přisěr- ným hlasem zdejšími stěnami.

Potom se uchopil kmet za vlasy a rval si je se váš silou jako pom- inulý. "Už mi mě díte nikdo nikdy ne- vrátí! — K čemu jsem si tě vychoval Radko má, a proč jsem se na tebe těšil? — Za to vás všechny, mniši lysoblaevi, volám na boží soud. Ať seten váš klášter se všemi vámi propadne! — A tobo vašeho opata ať odnesou ďáblové za živa. — Bylo by nejlépe, Božetěcho, abych tě okam- žitě zardousil. Ale žij a trap se- tím, žeš zahubil dva životy. Aby ti bylo tvé posvěcení k ztracení!"

Potom zalomil kmet rukama nad hlavu až mu v nich kosti praskaly. "Pak se má, chudinka, vrátní! — Což nevíš, ty hlavo má, že vody nikdy nikoho nazpět nepouští? — Aspoň jsi tam došla pokojně! — Tře- ba vlny nahoře hučvaly a vztekaly se lžským jekotem, dale v řece od- oka do roka ticho brobově." O- pat se vrhl kmet ke dveřím. O- řrazil závoru, vyřtil se do dvora, přechl k řece a s řekou do skal hlu- boko v lesiny. "Jdi, Radko, za tebou, abych si tě vylédl!" odráželo se o skály děsivou ozvěnou.

Za všeobecného úžas vedral se do síně až k samé vojvodské stolici jakýs hoch a vrhl se před kněžte na dlažbu. "Nevinen je pan opat, jasný kn- že! — Mohu na to okamžitě umřítí, jako Radka umřela. Já ji slyšel, co si povídala, než skočila do Sázy- vy. Žel, že jsem jí více pomoci ne- mohl. Sotva že mns uvidělš, stře- loup byla ve vlnách. ... Od těch dob se mezi lidmi cizími potloukám; všude se mne bojí, nikde nechtějí dáti Strachotvi přistřeší a ještě ho- stihají. Až všera jsem se daleko odtud dovedlš, že budu dnes v zá- zvaském kláštere souhliti opata Bo- žetěcha. Běžm celou noc do úpa- du. Že jsem jen kdy Kananovi uvě- řil!"

"Na tebe a ne na opata slyším, bratře, žalový, žeš utrhačím jazy- kem tolika životů štěstí roztrtil." Kněz ukvěl na mnichu přísným pohledem po třetí. "Lhou pane, oba jako nezavěn- cí. Tebhe je prohaný šitál, ne padarmo si ho vzal do Vlach Bože- těch. Lže na obrátku. Vyrůstá v něm bezděk kvtko!" drze odvětl žalobník.

"Někdy býval opat u Krušiny skoro každý den," přisvědčoval Ho- liš Kananovi. "Tvář Radčina ho- tam lákala." "Nedotýkej se její etí, Já lhu- ple tomu taky uvěřil, protože jste mi tak namluvili! — Věřil, pane, Strachota, že Radce vadne věnce zelený, a proto, že otec každým pohledem vytýkal jí domnělý křích. Ale je nevinna, jako že bez úrazu čest našeho dobrého opata. A já nevědčnk přál slouch slovom o něm zlověstným! ... To ty ... Ty, Ka- nane, hada zanesl v nitro mé."

Mladý zbrojnoš obrátil se nyní proti žalobníku. "Všecko tohle, jasný pane, zly- návod na našeho opata odjnuš," o- zval se v pozadí temný hlas a před kněžte, pokloniv se mu, předstou- pil šedý ku et. Byl to vrátník Božek.

"Já býval už zdejším fortyněm za Víta, opata, já s ním šel do Uher a vrátil jsem se zase s ním, když od- tud vyňal sv. Prokop Němce-eiče- zemce. Tenkrát na nás sočili a u- kněžte Spytihněva žalovali Břev- novští. A od nějakého času se jim zase po našich celách zastesklo. Kdykoliv opat vytáhne někam z kláštera paty, vždycky sem někdo z Břevnova přijde. Bratr Gothard, který se v loni v Sázyvě utopil, bý- val tu nejšťastěji."

"Je jasný kněz, od opata upla- cen. Proč se nikdo z bratří neozve- na obranu jeho, ale mlčíte všickni, projevuji souhlas svůj? — Tak u nás za Božetěcha pouby vrátník platí více, má-li u něho dobré oko, než sebe horlivější kněz," podotkl bratr Demetr.

"Že nikdo z vás žalobám na opa- ta pronesených ničeho nenamítá?" jasným zvukem otázal se bratři mnichů vojvoda. "Dionhž léta našemu milované- mu opatu Božetěchovi!" zahlaholilo náhle slavné klenbami, jako když se zvoný o hody boží rozezvoucí. Mlčelo jich jen několik a z těch se neodvázil ke straně žalobníkově přistoupiti ani jediný.

"Dlouhá léta našemu milované- mu opatu Božetěchovi!" rozhlaholilo se klenbami ještě slavněji a sotva že hlasy utichly, vystoupil bře- vnovský opat s čelem zakaboněným. "Přeslechlš, veliký kněz, že na- šemu klášteru byly zle vrženy v tvář poličky, jako bychom my stáli za obviňovateli Božetěchových a jich pobádali; močí svého úřadu co- visitátor zlejšho kláštera. —"

Ala Břetislav ho již neposlou- chal. Sošel dolů a upřímně potřá- saje pravicí, řekl: "Jsem tomu, oče, rád, že jsem ta- chle mohl souditi!" A obrátiv se k mnichům, zavola: "Dlouhá léta vašemu opatu Božetěchovi! ... Ať na- sá u celé země i své řehole zdejší klášter spravuje!"

A za kněžtem za jedním hrlem- skor m všickni dlouhá léta přá- svému opatu z plých a vronef- řel. Břevnovský opat hovořil zatím s- liskupep po tihu. Dle všeho mu- nebyla vojvodova slova as po chu- ti. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Za těchto slov obrátil se Břeti- slav k biskupovi a opatu břevnov- skému s pohledem v němž zračilo se plno věčtek. "Připravte si!"

Byl to vrátník Božek. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Byl to vrátník Božek. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Byl to vrátník Božek. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Byl to vrátník Božek. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Byl to vrátník Božek. "Já již úkol svůj dokonal a nyní- soude ty sami nad těmi, kteříž po- dezřívkami nekalyimi obvinili vše- představeného. Pokud z vašich zá- konu vím, jsou tresty těžké a poku- ty přísné stanoveny na láhe bez- etněho. Já potom taktéž příložím slovo své na váhu spravedlnosti."

Do Portlandu Ore. bez přesedání po dráze Burlingtonské.

Spací vůz, jedoucí křže z Kan- sas City až do Portland, Ore. vy- jíždí z K. C. každý čtvrték ráno. K posluze turistův jest zde zvlá- stní služebnictvo uniformované a vlak pod zpravou zvláštních průvodčích. Dráha Burlingtonská projíždí tu kraj až do Denver, pak po dráze D. & R. G. do Ogden, kde zřf cestují et tu nejkrásnější scenérii na světě. Pak po dráze Oregon Short Line O. R. & N. Co k cili cesty. Deset hodin odpočinku v Salt Lake City, tak že cestujícím jest umožněno prohlédnouti si toto krásné a nejza- jímavější město na celém světě. Cestujícím jedoucím do Oregonu nebo k pobřeží Tichomořského, měli by použiti tohoto týdnho výletního vlaku. Tak mohou učiniti na kaž- dém místě, kde vlak ten zastavuje. Neuf vůbec levnější a pohodlnější- ho cestování než ve vlaku tomto. Vagony opatřeny jsou tím nejlep- ším moderním pohodlím. Lístky luhé třídy jsou honorovány pro- spací vůz a cena Pullmanova vozu z Kansas City do Portland obnáší pouze \$5.00. Místse se o bližší zprávy nebo lístky u J. Francis G. P. A. v Omaha nebo na nejbližší- stanici dráhy B & M. 34.

Jízdní řád dráhy Burlington Route

Byla právě otevřena v staré hodo- vě Zvonečkové, vedle obchodu Unlad a Přehna u vykonává všechny práce dokonalé a levnější než jinde. Pěre se ve středu a v pátek. J. A. COOK

HLUCHÝM. — Bohatá čučená by a vyléčena z hluchoty a hučení v hlavě dra. Nicholse umělým násm- bufukem (Artificial Ear Drum) a dala za to \$10,000 jeho ústavu, tak že jest lidem umožněno dostati bu- bínky bezplatně. Adresujte: No. 6496, The Nicholson Institute, 78th Ave., New York.

SEVEROVŮ BALSÁM PRO PLÍCE

SEVEROVŮ Olej sv. Gotharda

PATENTS

SEVEROVŮ PATENT GUARANTEED

TVRZ & POSPISIL

HOSTINCE B & M

Máme

uherský guláš

TVRZ & POSPISIL

TVRZ & POSPISIL

LEE-HO GALERIE

Zhotovi podobizny v životní velikosti se skvostným rámem za dva dollary.

Zádejte od vašich obchodníků

Od firmy HOCKADAY & ROE KANSAS CITY, MO.

J. J. LANGER, Státní jednatel.

NA SKLADĚ U Borecký & Šasek, J. F. Beck a W. F. Červený, ve Wilber, F. J. Knecl, J. P. Červený v Crete. Chas. J. Červený a F. Hrdý v Milligan. John Chleboun, Clarkson, Ant. Ptaček, Bruno, Chas. Hrabák, Dodge, Brázda Bros Wisner. Beran a Nedorost, Verdigrées, E. L. Pishel, Pishelvil Krikač, Weselý & Co v Ratte. B. Opočenský, Niohava Praveček & Koráb v Lynch. Mrs Ulrich, Tobias.

První česká osada ve státě Arkansas.

Nové zásoby zimního a podzimního zboží jako: Zimní obleky pro pány a hochy. Ženské pláště a kabáty. Spodní prádlo všeho druhu a tr- vantlivá obuv. Nejjemnější střížné zim- ní zboží, prací i vlněné, vý- tčné prádlo a zboží ozdob- né a modní. Zimníky modní i vsední, oděvy do práce atd. Zádne zboží z bankrotne- storů, nýřlř vše nové, čest- vé a v cenách nejl. vařířech.

Borecky & Šasek & WILBER NEB.

20 LET

Již uplynulo od té doby, kdy lidu českému poprvé byl předložen na zkoušku nejlep- ší lék proti kašli, Severovův BALSÁM Pro Plíce, a od té doby obliba jeho stále roste.

Dr. C. B. HAM. Z Bellevue Hospital Medical koleje. PORADY ZDARMA. LÉCI MUŽE, ŽENY A DÍTKY.

Zia lékari vaší nedovedli rozpo- znat vaší chorobu a nemohli vám pomoci, dopište neprodleně na dra. Ham- a on vám poskytne poradu a r m o. Zia by snad lékari váš chorobu za nevy- léčitelnou uznal, nezírčtejte naději a světe se dra. Hamovi. On zachází se svými pacienty, jako ete se svými dítkami a v tisících případech pomohl tam, kde všichni lékari i nemocní se vši naděje vzdali. Mnozí prodouce nemocence marně, sklesl j na duchu na tělo, jako kouzlem vyléčení byli dr. Hamova. Toto není žádný klam, ne- pro žistá a dokázaná pravda. Nepro- dužte vaše chorobu a dopište neod- kladně na dra. Hamu.

Léky dr. Hamu neodbržíte v žád- né lékárně, groceriích nebo podomních prodávčích. Kdo žádá si jeho léků, musí si pro ně dopost k dr. Hamovi. Láhev stojí \$1.00, šest láhví \$5.00. Kdo žádá léky, nechtě popiše svou chorobu a zašle bankovní draft, postovní neb- expresní poukázku. Léky s předpisem k užívání odeslány budou obratem po- šty. Přiložte postovní známku na odpověď. Adresa: Dr. C. B. HAM 708-709 National Union Building TOLEDO OHIO

W. F. SEVERA CEDAR RAPIDS, IOWA